

KUNSTIAINETE AINEVALDKOND

Ainevaldkonna pädevused

Kunstiainete ainevaldkonda kuuluvate ainete õpetamise eesmärk põhikoolis on eakohase valdkonnapädevuse kujundamine, mis tähendab, et põhikooli lõpetaja:

- 1) on omandanud eakohaseid baasteadmisi erinevate õppes kasutatavate materjalide omadustest ja kasutamise võimalustest;
- 2) valib oma ideede teostamiseks sobivaid töövahendeid ja tehnikad ning on teadlik oma valikute mõjust ümbritsevale keskkonnale;
- 3) kasutab töövahendeid säästlikult, võimalusel taaskasutab;
- 4) kasutab traditsioonilisi ning nüüdisaegseid töövahendeid turvaliselt ning otstarbekalt;
- 5) kasutab teistes õppeainetes omandatud teadmisi praktikas;
- 6) kavandab, planeerib, teostab ja mõtestab tööprotsessi põhimõttel ideest teostuseni, arvestades seejuures funktsionaalsust ja esteetilisust;
- 7) väärtustab Eesti ja teiste rahvaste kunsti ja traditsioone;
- 8) väärtustab loovat isetegemist ning sellega seonduvat vaimset heaolu ja tervislikku eluviisi;
- 9) on omandanud valmisoleku kasutada õpitud oskusi igapäevaelus;
- 10) kirjeldab ja analüüsib suuliselt või kirjalikult tehtud valikuid, tööprotsessi ja lõpptulemust, sh kasutades digivahendeid;
- 11) analüüsib nii enda kui ka teiste teoseid;
- 12) on omandanud hoiaku olla loov, ettevõtlik ning otsib uuenduslikke lahendusi ettetulevatele probleemidele iseseisvalt või rühmas;
- 13) teab arvestada autoriõigust erinevate teabevahendite, õppematerjalide ja infoallikate kasutamisel.

Üldpädevused, läbivad teemad ja lõiming

Üldpädevustega täiendatud tervikliku kunstiõppe mudel

Riikliku õppekava üldosa pädevuste paragrahv § 4 lg 5 (GRÕK, 2023; PRÕK, 2023) ütleb selgesõnaliselt, et valdkonna õppeainete esmane eesmärk on valdkonnapädevuse kujundamine. Põhikooli riikliku õppekava paragrahv § 4 lg 6 (PRÕK, 2023) sätestab, et kooliastmetes taotletavad teadmised, oskused hoiakud, kirjeldavad kokkuvõtvalt nii üldpädevuste kui ka valdkonnapädevuse kujundamise taotlusi. Nii tuuakse üldpädevused ainevaldkonna konteksti ja seostatakse valdkonnapädevusega.

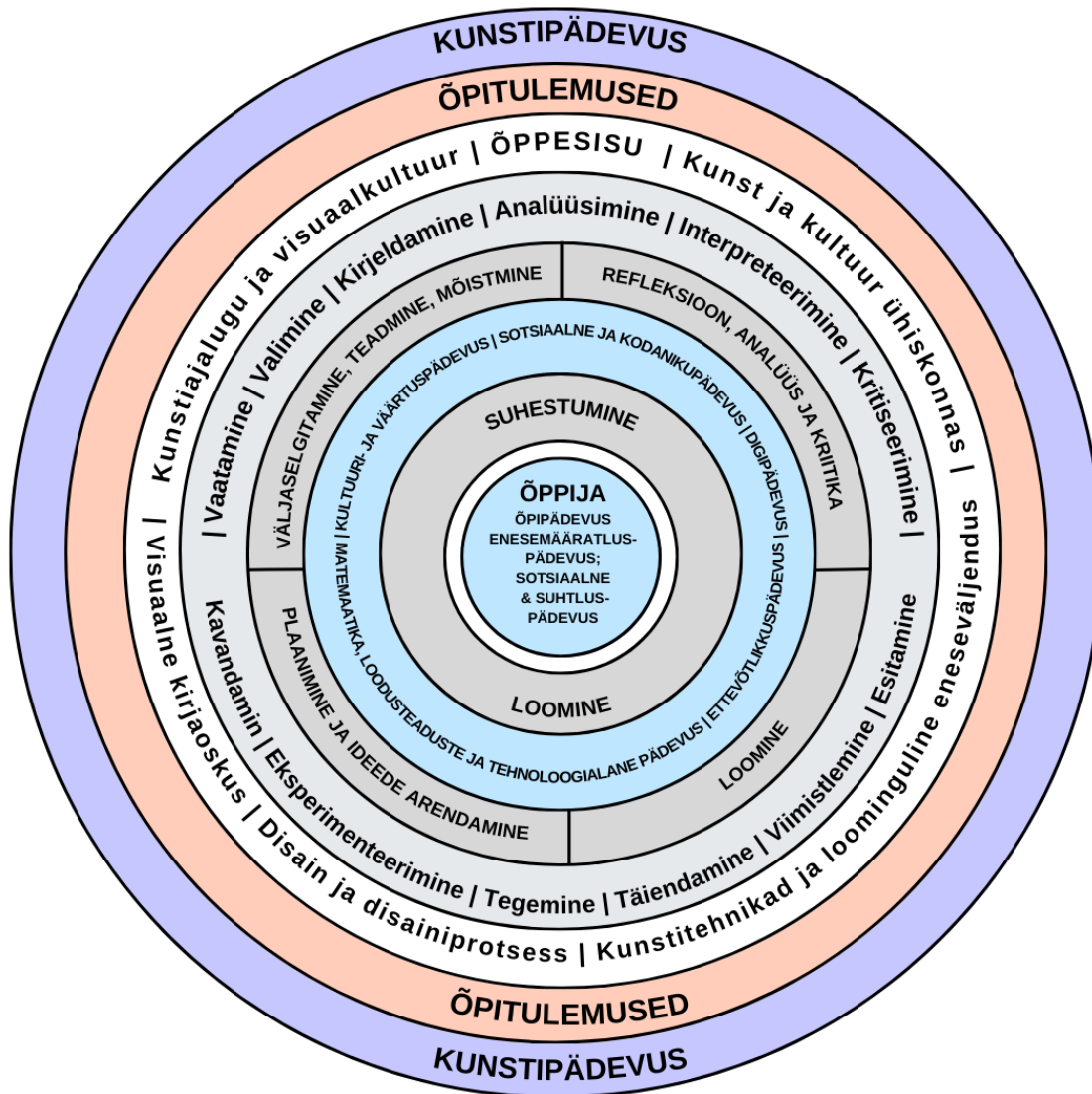
Ainevaldkond sätestab: “Õpet kavandades ja korraldades lähtutakse õppekava üldpädevustest, kooli väärtustest, kooliastme lõpuks taotletavatest teadmistest, oskustest ja hoiakutest ning õpitulemustest ja kooli õppekavas sätestatud õppesisust, kooliastmete õppe ja kasvatuse rõhuasetustest ning läbivate teemade ja lõimingu rakendamise põhimõtetest.” (Lisa 3 Gümnaasium, 2023; Lisa 3 Põhikool, 2023)

Üldpädevused

Üldpädevused tähistavad aga kogumit pädevustest, mida peetakse ühiskonnas toimimisel oluliseks. Riiklik õppekava (PRÕK & GRÕK, 2023) toob üldpädevustena välja kaheksat pädevust:

- 1) kultuuri- ja väärtuspädevus;
- 2) sotsiaalne ja kodanikupädevus;
- 3) enesemääratluspädevus;
- 4) õpipädevus;
- 5) suhtluspädevus;

- 6) matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalne pädevus;
- 7) ettevõtlikkuspädevus
- 8) digipädevus.

Joonis 1. Üldpädevustega täiendatud tervikliku kunstiõppe mudeli edasiarendus. Allikas: Arov, Helen; Porri, Anneli; Vahter, Edna; Löfström, Erika (2024). Aine- ja üldpädevuste arengut toetava kunstiõppe metoodilise juhendmaterjali edasiarendus. Eesti Haridusteaduste Ajakiri = Estonian Journal of Education, 12 (1), 230–259.

Joonis 1. on mõeldud näitlikustamaks õppeprotsessi tasandeid liikudes seestpoolt väljapoole, üldisemast täpsemani kuniks jõuame kunstipädevuse omandamiseni. Tuues üldpädevused mudeli keskmesse ja kunstipädevuse mudeli välisringiks soovime näitlikustada õppeprotsessi raamistavalt pädevuste kujundamise liini. Mudeli keskmes on õpipädevus, enesemääratluspädevus ning sotsiaalne pädevus kombineeritult suhtluspädevusega kui aluspädevusi (Kikas, 2020, lk 345), mis toetavad edenemist nii ainealaselt kui ka teiste üldpädevuste omandamist. (Arov et al., 2024)

Õpilastes kujundatavad üldpädevused põhikoolis

1. kultuuri- ja väärtuspädevus

Suutlikkus hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast.	Kunstiõppes pakuvad erinevad kunstiteosed, mis toovad esile ka ühiskonna valupunkte rikkalikult võimalusi moraalinormide ja eetilise teemal arutleda (nt Picasso “Guernica” või Wiiralti “Kabaree”). Kunstiteosed ilmestavad ka erinevate religioonide pühakirju ja mõistulugusid ning kannavad seeläbi moraalinormide aspekte edasi.
Tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, loodusega, oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega.	Eri rahvaste kunsti ja rahvuslike kunstiteoste vaatamisel ja nende üle arutlemisel saame esile tuua kultuurilist mitmekesisust.
Väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt.	Kunstiõppes saame arutleda ka ilu mõiste ja ilumeele üle, tajuerinevusi esile tõsta ja loovuse ning subjektiivsuse mõistet avada, autorsusele tähelepanu pöörata.
Hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust.	Kunsti üle arutlemine (erinevad kunstiliigide ja kunstistiilid), nii professionaalse kunsti kui visuaalkultuuri aspektide üle laiemalt arutlemine suunab ka erinevaid väljenduslaade aktsepteerima.
Teadvustada oma väärtushinnanguid.	Kunstiõppes saab õppija jaoks esile tõsta tema kunstilisi eelistusi. Nende põhjendamine loob võimalusi ka laiemalt oma suhet kunstidega mõista.

2. sotsiaalne ja kodanikupädevus

Suutlikkus ennast teostada; toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut ja Eesti riiklikku iseseisvust.	Osalemine kogukonna ja kultuuri väärtustavates projektides (erinevad koostööprojektid või heategevuslikud üritused) ja Eesti riiklike tähtpäevade tähistamine ja üritustesse panustamine. Koolile omaste kultuuriliste traditsioonide jätkamine. Tähtis on ka toetava kooliruumi loomine ja hoidmine (nt korrahoi ja turvalist õpikeskkonda toetavad plakadid).
Teada ja järgida ühiskondlikke väärtusi ja norme.	Kõlbluspõhimõtted tulevad lihtsamal viisil esile näiteks üldkasutatavate vahendite korrahoiu puhul (nt tehnoloogiavahendid, kunstiraamatud) ja suhtluses.
Austada erinevate keskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, religioonide ja rahvaste omapära.	Kunstiteoste loomisel saame esile tõsta ja tähistada Eesti rahvuslike traditsioonide ja rahvakalendri tähtpäevi. Kunstiteosed ilmestavad ka erinevate religioonide pühakirju ja mõistulugusid ning kannavad seeläbi moraalinormide aspekte edasi. Ka koolile oluliste kultuuriruumi traditsioonide tähistamine toob kooli eripära esile.
Teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides.	Koostöö mitmekesisus tuleb esile projektigruppide vaheldumisel, kunstiõppes on rühmatööd ja oma tööde esitlemine klassile. Kooli ühisüritustel teevad koostööd eri vanuses ja eri klasside õppijad.
Aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel.	Kunstiõppes saab tugevamalt esile tulla erinevused väljenduslaadides ja -viisides. Erinevuste üle arutlemine ja selle normaliseerimine suurendab ka aktsepteerimist.

3. enesemääratluspädevus

Suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi.	Kunstiõppes saab õppija enda suutlikkust analüüsida ja pidevalt endale eesmärgi seada; samuti saab kunstiteose sisuks olla enesesse vaatamine.
Analüüsida oma käitumist erinevates olukordades.	Loovprotsessis tekib mitmeid ootamatus ja väljakutseid, mis loovad soodsa pinnase enda käitumist analüüsida. Õpetaja saab õppijat ennast jälgima suunata ja seda soodustavaid küsimusi püstitada.
Käituda ohutult ja järgida tervislikke eluviise.	Kunstiõpe võimaldab õppijal ka oma emotsionaalset maailma avada ja peegeldada. Mõnikord on õppija jaoks läbi kunstiliste metafooride ja ümberütlemiste lihtsam oma tundeid ja raskusi peegeldada.
Lahendada suhtlemisprobleeme.	Erinevad väljendusviisid, ideed ja suhtumised võivad grupis ka vastuolusid ning konflikte põhjustada.
4. õpipädevus	
Suutlikkus organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks, hobideks, tervisekäitumiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet.	Kunstiõppe üheks esmaseks oskuseks on kunstivahendite eest hoolt kandmine ja oma tööpinna haldamine ja korrastamine. Sageli mõjutab kunstiõppes vahendite eest mitte hoolitsemine koheselt ka tööprotsessi ning tagajärjed on sageli ka silmaga näha. Ühiste materjalide jagamine (nt ühised paletid või veetopsid) toob ilmekalt esile ka ühistarvete eest hoolt kandmise vajalikkuse. Sama ilmneb ka grupi- ja ühistöödes. Teoste ülespanek ja õppijat ümbritseva keskkonna analüüs toovad otseselt õpiruumi eripärad õppesiseks. Paljud erinevate eluvaldkondade esindajad tegelevad kunsti kui hobiga või on leidnud selles uue võimaluse ennast teostada. Seega saab kunstiõppes näitlikustada ja arutleda, kuidas, mis eesmärgil ja millist loomingut erinevad teiste valdkondade esindajad teevad (nt Brad Pitt skulptorina).
Planeerida õppimist ja seda plaani järgida.	Erinevaid kunstiõppe osaoskusi haarav õppeprotsess on sagedasti ka pikaajalisem. Plaanimine ja ideede arendamine on üks neljast kunstiõppe osaoskusest. Kunstis saab planeerimine sisaldada nii ideelist kui ka visuaalset komponenti.
Kasutada õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades.	Kunstiõppe saab alguse töövahendite ja kunsti põhitehnikate tundmaõppimisest. Küll aga võib juba teadlikum õppija ka hiljem neid nõ "reegleid" loomingulisema tulemuse nimel eirata (nt teadlik disharmonia kasutamine sõnumi ilmestamiseks). Probleemilahendus tuleb hästi esile disainilahenduste analüüsimise ja disainiprotsessi läbimisel. Disainiprotsessis on kõige õnnestunum olukord kui probleemi uurides see probleemi olemus ja tähendus hoopis muundub ja täieneb. See aitab ka paremate lahendusteni jõuda. Info hankimine ja uurimine suunab õppijat aineteüleseid oskusi rakendama.
Seostada omandatud teadmisi varem õpituga.	Kunstiõppe osaoskused on läbi iga kooliastme korduvad ja kasvavad oskused. Nendele tähelepanu pöörates saame õppijate jaoks ka nende arengut paremini ilmestada.
Analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasise õppimise vajadusi.	Loovus seostub ka vanadest mõttemustritest lahtilaskmise ja riskimisega. Katsetamise väärtustamine avab võimalusi julgemateks otsinguteks. Kunstiõpetaja peab olema avatud eri väljenduslaadidega ja huvidega

	õppijaid märkama ja nende huvidega haakuvaid õpiülesandeid looma. Avar ja erinevate eluvaldkondadega haakuvate näidete toomise kaudu saame õppija jaoks võimaliku sidet kunstiga paremini ilmetada. Samuti soovime tuua esile ka erinevaid kunstiga haakuvaid edasiõppimisvõimalusi ja uurida, milliseid teadmisi, oskusi ja hoiakud erinevad erialad väärtustavad (nt fotograafia, arhitektuur).
5. suhtluspädevus	
Suutlikkus ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada nii emakeeles kui ka võõrkeeltes, arvestades olukordi ja mõistes suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust.	Kunstiteoste sisukas analüüsimine toob esile väljendusriikast kõnekeelt. Kunstiteoste avar tõlgendamisvõimalus ja selle julgustamine suunab õppijaid erinevaid arvamusi kuulama.
Ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada.	Oma teoste esitlemine on osa kunstiõppes.
Lugeda ning eristada ja mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust.	Ka kunstiteost saab nõ lugeda ja tõlgendada. Kunstiteosed kõnelevad sageli oma kaasajast ja teostest võib leida viiteid ka ilukirjandusteostele. Seega saab kunstiteoste uurimise ja tõlgendamise kaudu ka teisi teoseid või ajastuid paremini mõista. Teoste või näituse info ja saatetekstide lugemine võimaldab kunstiga seonduvalt erinevaid tekste lugeda. Sageli saadab erinevaid tekste illustratsioon, mis võib tekstide mõistmist suurendada.
Kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili.	Kunstiõppes saame tähelepanu pöörata ka igasuguse info visuaalsele korra- ja selgusele (nt infograafika analüüsi ja loomise kaudu). Autorite äramärkimine ja nimetamine tuleb samuti kunstiõppes esile.
Väärtustada õigekeelsust ja väljendusriikast keelt ning kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi.	Väljendusrikkus saab avalduda nii teoste loomise kui ka nendest kõnelemisel.
6. matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus	
Suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid, meetodeid koolis ja igapäevaelus.	Lisaks geomeetrilistele kujunditele on kunstil ja matemaatikas ühist visuaalsele korra- ja selgusele, tasakaalule ja mustrite märkamisele tähelepanu pööramine. Ühised mõisted loodusteadustega on näiteks tasakaal, rütm, sümmeetria, perspektiiv.
Suutlikkus kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil ning teha tõendus põhiseid otsuseid.	Kunstiõppes saame maailma märkamisele tähelepanu pöörata. Uurida looduse värve, värvide muutusi, vorme, tekstuure, väljendada looduses saadud muljet ja tekkinud meeleolu. Perspektiivi ja proportsioonide käsitlemine toob esile ka visuaalse nägemise eripärad, mõõtmise temaatika ja tasapinnal ruumilisuse kujutamise.
Mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid.	Kunstnike koostöö teadlastega. Loodusteaduste ja tehnoloogia piirangute uurimine toob tähelepanu inimloovusele, subjektiivsusele ja ka määratletud talumisele.
Kasutada uusi tehnoloogiaid eesmärgipäraselt.	Kunstivaldkonnas on väljendusvahendid kiiresti arenenud. Tehisintellekti areng mõjutab kunsti märgatavalt, loob uusi võimalusi, aga toob kriitiliselt esile ka inimloomingu väärtustamise temaatika. Ühelt küljelt saame nende

	muutuste valguses enamgi rõhutada kunsti tegemise kui protsessi väärtust. Teisalt tuleb kunstiõppes esile tuua uute tehnoloogiate ohtusid ja viise, kuidas see inimesi ja ühiskonda mõjutab.
7. ettevõtlikkuspädevus	
Suutlikkus ideid luua ja ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades.	Uute ideede loomine ja väljendamine on kunstiõppes loomumane oskus, mida järjepidevalt esile tõsta ning milles võivad rakenduda nii fantaasia kui ka kaalutlemine, otsiv ja otsustav mõttelaad.
Näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele.	Probleemide avastamine, sõnastamine ja lahendamine on osa loovprotsessist.
Seada eesmärged, koostada plaane, neid tutvustada ja ellu viia.	Erinevaid kunstiõppe osaoskusi haarav õppeprotsess suunab õppijat teatavat temaatikat uurima, ideid looma, loovprotsessi planeerima, teostama ja esitlema.
Korraldada ühistegevusi ja neist osa võtta, näidata algatusvõimet ja vastutada tulemuste eest.	Ühistegevusteks võib kunstiõppes olla ühistööd, ühislooming, näituse koostamine või mõne kunstiaineid ühendava ühistegevuse korraldamine (nt näituse külastus). Just elulised projektid toovad erinevad oskused ja rollid ilmekamalt esile.
Reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele.	Loovus on kunstiõppe keskne oskus. Teatav määramatus ja ootamatus on ka kunstiprotsessile omane. Seejuures saame just paindlikkust ja leidlikkust esile tõsta.
Võtta arukaid riske.	Loovusele on omane ka teatav ambivalentsus, mis võib õppijas ilmnedas allumatus, provotseerimise ja kohanematus näol. Uudsete seoste loomine eeldab suutlikkust katsetada ja ka riskida.
Rakendada finantskirjaoskust.	Kunstis võime esile tõsta ka väärtuse, väärtuslikkuse ja hinna kujundamise temaatika. Saame rääkida subjektiivsetest mõjutustest hinna või väärtuse omistamisel, emotsionaalsest väärtusest, materjalikulust või sellest, milline osa kunstiteose müügihinna ja kuidas jõuab autorini. Krüptokunst (NFT-d) loob autorsuse kinnitamisel ja tasu liikumisel uusi võimalusi. Finantskirjaoskus tuleb kunstiga seonduvalt esile ka erinevate projektide kirjutamisel (nt protsendikunsti konkursid). Kunstnik on nüüdisajal ettevõtja. Paljud kaasaegsed kunstnikud ja disainerid töötavad meeskondadena (nt agentuurides), mis toimivad sarnaselt teiste ettevõtetega.
8. digipädevus	
Suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvast ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes.	Digitehnoloogiad saavad appi tulla nii vanema kunsti avastamiseks (erinevad uuringud ja nende kajastamine) ning teisalt loovad digitehnoloogiad üha avaramaid võimalusi eneseväljenduseks ja selle jagamiseks.
Leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust.	Õpetaja saab õppijaid suunata infot otsima usaldusväärsusest allikatest (nt muuseumite või teiste kunstiorganisatsioonide veebilehed, kunstiajakirjad).

Osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel.	Saab luua digimaale, digitaalselt kollaaži või GIF-kunsti (graafika vahetamise vormingul põhinev kunst). Teoste esitlusi saavad õppijad teha digivahendite abil (nt Powerpoint, Google Slides, Canva). Võimalus luua digitaalne galerii (nt Artsteps platvormi kaudu).
Kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades.	Kunstiõppes saab teha digivahendite abil mõttekaarte, ideekavandeid, mudeleid, moodboard'e.
Olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti.	Kunstiõppes saab kriitiliselt arutada küberkiusamise, enesekuvandi kontrollivajaduse jms üle. Tehisintellekti areng mõjutab kunsti märgatavalt, loob uusi võimalusi, aga toob kriitiliselt esile ka inimloomingu väärtustamise temaatika. Ühelt küljelt saame nende muutuste valguses enamgi rõhutada kunsti tegemise kui protsessi väärtust. Teisalt tuleb ka kunstiõppes esile tuua uute tehnoloogiate ohtusid ja viise, kuidas see inimesi ja ühiskonda mõjutab.
Järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.	Kunstiõpetaja saab näiteks erilisel tähelepanu pöörata pildistamisele ja piltide jagamise eetikale.

Õppe kavandamine ja korraldamine

Õpe on õppijakeskne, toetab õpimotivatsiooni hoidmist ning õpilaste kujunemist aktiivseteks ja iseseisvateks õppijateks ning loovateks ja kriitiliselt mõtleivateks ühiskonnaliikmeteks, kes suudavad teha valikuid ja vastutada oma õppimise eest. Õpet kavandades ja korraldades lähtutakse õppekava üldpädevustest, kooli väärtustest, kooliastme lõpuks taotletavatest teadmistest, oskustest ja hoiakutest ning õpitulemustest ja kooli õppekavas sätestatud õppesisust, kooliastmete õppe ja kasvatuses rõhuasetustest ning läbivate teemade ja lõimingu rakendamise põhimõtetest.

Põhikoolis õpet kavandades ja korraldades teevad õpetajad koostööd, seejuures:

- 1) arvestatakse õpilaste eelteadmisi, huvisid, individuaalset eripära ja isikupäraseid erivõimeid, kasutatakse diferentseeritud ja sobivat pingutust nõudvaid ülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud ja õpilasele tähenduslikku käsitlust, reageeritakse õpi- ja eluraskustele ning pakutakse õpiabi ja tuge õpivalikutes;
- 2) võetakse arvesse kohalikku eripära ning muutusi ühiskonnas, kunsti uusimaid käsitlusi, rakendatakse didaktika nüüdisaegseid käsitlusi;
- 3) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta jooksul ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
- 4) võimaldatakse õpet nii iseseisvalt kui ka koos teistega, kujundatakse õpiharjumusi ja -oskusi ning suunatakse tegema valikuid;
- 5) kavandatakse piisavalt aega terviklike õppeühikute, mitmeid osaoskusi arendavate ning õppijate jaoks tähenduslike tulemusteni viivate õppeülesannete täitmiseks;
- 6) rakendatakse uurivat õpet, kasutatakse mitmekesiseid ja kombineeritud õppemeetodeid ning aktiivsust, loovust, koostööd ja tagasisidet soodustavaid tegevusi;
- 7) vastavalt võimalustele ja vajadustele kasutatakse nii traditsioonilisi kui ka nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogial põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 8) kasutatakse mitmekesist õpikeskkonda: käiakse õppekäikudel, näitustel, muuseumides, looduses, raamatukogudes jm;
- 9) võimaldatakse siduda õpet koolivälise eluga, et kogu ainekäsitlus oleks võimalikult elulähedane, õpilasele eakohane ja tähenduslik; seostatakse õppesisu näidetega nii Eesti kui ka maailma kunstist ja rahvakultuurist

Õppekeskkond

Õppekeskkonna kujundamisel lähtutakse riikliku õppekava alusväärtustest ning luuakse üksteist austav, vastastikku hooliv ja toetav, turvaline, kiusamis- ja vägivallavaba õppekeskkond, mis rajaneb usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ja heatahtlikkusel ning kus märgatakse ja tunnustatakse õpilase pingutusi ja õpiedu.

Kunstiainete pädevuse kujunemise eeldus on õppimist, loovust ning eneseväljendust toetav sotsiaal-emotsionaalne, vaimne ja füüsiline õppekeskkond, mis peab soodustama õpilase iseseisvust, olema kaasav, piisavalt struktureeritud ning eakohane, mis on loovuse ja originaalsuse arendamisel ning avaldumisel oluline.

Õpe võib toimuda ka autentsetes keskkondades, linnaruumis, kontserdisaalides, näituse- ja etendusasutustes, kooli ümbruses, paikkonna kultuuriasutustes ja mujal.

Hindamine

Tartu Hansa Koolis kasutatakse kunstiõpetuses teises ja kolmandas kooliastmes poolaastapõhist hindamist. Hindamine on teises kooliastmes mitteeristav (A/MA) ja kolmandas kooliastmes numbriline.

KUNSTIÕPETUS

Kunstiõpetus II kooliaste		
Põhiteemad		
4. klass	5. klass	6. klass
Koloriit, värviteooria, perspektiiviõpetus, maastiku kujutamine, kompositsioon, vormiõpetus, 2- ja 3-mõõtmeline vorm, inimese figuraalne kujutamine, foto.	Värviteooria, perspektiiviõpetus, maastiku kujutamine, kompositsioon, vormiõpetus, 2- ja 3-mõõtmeline vorm, inimese figuraalne kujutamine, portree, illustratsioonid, kollaaž, foto, kirjatüüp (piltikiri), etnograafia (tootedisain, taluarhitektuur, taluelu, pärimuskultuur).	Värviteooria, perspektiiviõpetus, maastiku kujutamine, kompositsioon, vormiõpetus, 2- ja 3-mõõtmeline vorm, kreeka vaasimaal, natüürmort, illustratsioonid, karakteri kujutamine (karikatuur, koomiks, jne), multimeedia (logod, mängud, plakatid, embleemid, klepsud jne), figuraalne kompositsioon (liikumine, abstraktne), joon ja tekstuur (horisontaalne, vertikaalne, sirge, lai jne), kirjatüüp (plokk-kiri), etnograafia (tootedisain).
Õpitulemused		
4. klass	5. klass	6. klass
Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine Loeb lihtsamaid kaarte ja põhiplaanide (maakaarti ja hoone (klassiruumi) plaani, sisekujunduse kavand) seostades kujutatut reaalse ruumiga. Viib kokku õpitud kunstniku ja tema teose. Teab kahemõõtmelise kujutamise (lisaks eelnevalt õpitule akvarell) lihtsamaid baaselemente (punkt, joon, pind, hele-tumedus, värv) ja kompositsiooni põhimõtteid (tasakaal, kattumine, teravus, suurus) ning rakendab neid õpetaja abiga enda idee edasiandmisel; Teab kolmemõõtmelise kujutamise lihtsamaid baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid (suurus,	Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine Tunneb ära eri kirjasüsteeme ja seostab neid eri kultuuridega (foneetiline kiri, piltkiri, rooma ja araabia numbrid, gooti kiri, tänavakunsti stiliseeritud tag'id). Kasutab olulisemaid kunstimõisteid (nt kunstnik, arhitekt, skulptor, animaator, looming, maalikunst, animatsioon, skulptuur jne) ühe kunstnikuga seoses. Teab järgmisi mõisteid: arhitektuur, sisearhitektuur, tootedisain, tarbekunst, abstraktne kunst. Kaadriplaanid: üldplaan, keskplaan, suur plaan, detail. Karakter, taust, esiplaan, tagaplaan. Koloriit. Teab kahemõõtmelise kujutamise tähtsamaid baaselemente (tegelased/karakterid, objektid ja	Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine Tekstide lugemine; info (tekstid, pildid, multimeedia) otsimine teavikutest ja internetist (õpetaja annab eakohased allikad ette, samuti ka juhtnöörid sobiva info leidmiseks). Intervjuude ja dokfilmide vaatamine; näitusekülastused (ka virtuaalselt); õpetaja koostatud esitlused ja loeng; Saadud teabe alusel: küsimustele vastamine, selgitamine, võrdlemine, kokkuvõtete tegemine, olulisema eristamine, mõtte- ja mõistekaartide koostamine, esitluse koostamine; info kogumine klassi mappi või visandiraamatusse. Saadud teabe alusel vajadusel arutlemine.

mõõtmel, värv ja materjal) ning rakendab neid õpetaja abiga enda idee edasiandmisel; Märkab ja kirjeldab õpetaja abiga tarbeeseme suurust, vormi ja materjali selle otstarbe ja kasutatavuse aspektist.	taust/keskkond) ja kompositsiooni põhimõtteid (lisaks õpitutele ka dominant, koloriit). Teab kolmemõõtmelise kujutamise (skulptuur, installatsioon, ready-made) lihtsamaid baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid (suurussuhted, ruum teose ümber, vaadeldavus erinevatest külgedest). Mõistab õpitud näite põhjal mõne toote keskkonnamõju. Võrdleb nüüdisaegse ja ajaloolise tarbeeseme (näiteks kohvitermos ja õlletoop) erinevusi ja sarnasusi ning analüüsib kuidas tarbeeseme funktsionaalsus on arenenud.	Saadud teabe ja mõistmise rakendamine loomisel. Disainiprotsess: õpetaja etteantud probleemile lahenduse leidmine. Õpetaja otsustab klassi võimekusest lähtuvalt, kui täpselt piiritletud probleemi ta ette annab. Probleem võiks olla kindlasti valdkonnast, mis on õpilasele tuttav. Ka sihtgrupp on õpetaja määratud. Sihtrühma kaasamine Info otsimine.
Plaanimine ja ideede arendamine Tuvastab küsimusi kasutades lihtsamaid probleemi tagamaid (miks, millal ja kuidas see probleem esineb ja kuidas see probleemi puudutavaid osapooli mõjutab). Sõnastab enne tööle hakkamist, mida kavatseb teha, mis vahendeid ja materjale kasutab ja kuidas kujutab.	Plaanimine ja ideede arendamine Loob lihtsa visandliku joonise enne kolmemõõtmelise töö loomist. Enne värvide kandmist tööle katsetab neid eraldi paberil. Rakendab abijooni (portree, perspektiiv) loomisel. Loob kunstitööd, uurides ja analüüsides teemaga seotud allikaid ning kavandades enda ideed ja kombineerides allikatest leitud ja oma ideid omavahel.	Plaanimine ja ideede arendamine Idee leidmise ja arendamise õppetegevused: Mitmekülgsete ja loovat lähenemist võimaldavate stiimulite (näiteks töö teema) andmine õpetaja poolt. Loovust arendavad teemad, millele ei ole valmislahendust või stereotüüpset lahendust. Harjutused erinevate stiimulite kasutamiseks (isiklik seos, päevakajalistest teemast lähtuv, suvaline sisend e. random input) Info kogumise ja idee laiendamise meetodid: info-otsing, mõttekaart, omaduste reastamine. Idee valik: näiteks originaalsuse või ebatavalisuse alusel. • Idee sõnastamine • Erinevate väljundite loomine ideele • Kujutamislaidi valik

		- Kujutamise elementide (sümbolid, kujundid, kujutised, värvid, objektid, tegelased) otsimine (pildiotsing, sümboolika välja selgitamine) ja valik. Visandamine (joonistus, visandlik maal, prototüüp, arvutis loodud 2d visand). Arutelud visandlikkuse ja visandi otstarbekuse teemadel. Krokiide ja kiirkrokiide harjutamine. Plaanimine: 2-mõõtmelise töö kavandamine: visand, materjalide näidised ja valiku põhimõtted, vahendite ja tehnikate katsetused (nn tööproovid) ja valiku põhimõtted, formaadi valik ja selle põhjendamine. Kogu protsessi võib dokumenteerida porfoolios, visandiraamatus, õpimapis. 3-mõõtmelise töö kavandamine: 2-mõõtmeline visand, materjalide, vahendite ja tehnikate näidised, katsetused ja valiku põhimõtted. Kogu protsessi võib dokumenteerida porfoolios, visandiraamatus, õpimapis. - Protsessi kavandamine Disainiprotsess: õpetaja etteantud probleemile lahenduse leidmine. Ka sihtgrupp on õpetaja määratud. - Ressursside planeerimine, - Lähteülesande sõnastamine ja lahendamine
Loomine Rakendab kahe- ja kolmemõõtmeliste (sh digivahendid) teoste loomisel õpetaja abiga lihtsamaid kunstitehnikaid (nt maal, joonistus, kollaaž, grataaž, frotaaž, monotüüpia, foto, origami, modelleerimine jms) ja vahendeid	Loomine Rakendab kahe- ja kolmemõõtmeliste (sh digivahendid) teoste loomisel kunstitehnikaid (nt segatehnika, kollaaž, mosaiik, joonistus, maal, foto jms) ja vahendeid	Loomine - Valikuvõimaluste üle arutlemine. Valikute põhjendamise harjutamine - Tööle pealkirja panemine. - Kahemõõtmeliste tööde loomine.

isikupärasel viisil ning järgib nende loomisel õpitud töö- ja ohutusvõtteid. Arvestab kunstitööde loomisel eelnevalt omandatud kompositsiooni lihtsamaid põhimõtteid. Rakendab eelnevalt õpitud kunstitehnikaid ja töövõtteid ning materjale põhjendatult ja õpetaja abiga. Rakendab autorsuse üldisi põhimõtteid (viitab autorile suuliselt või kirjalikult) ning kujutiste salvestamise ja jagamise head tava (viitab kasutatud allikatele oma kirjalikes töödes).	isikupärasel viisil ning järgib nende loomisel õpitud töö- ja ohutusvõtteid. Loob teose spontaanselt, ilma planeerimata. Loob teose eelnevalt uurides, kavandades ja ideid kombineerides. Valib kahe õpetaja pakutud kunstitehnika, töövõtte või kompositsioonipõhimõtte vahel ja põhjendab oma eelistust. Rakendab õpitud kahemõõtmelisi kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid õpetaja abiga enda idee edasiandmisel; Rakendab õpitud kolmemõõtmelise kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid rakendab neid õpetaja abiga enda idee edasiandmisel; Rakendab loomisel digivahendeid (telefoni kaamera, digijoonistuse rakendused jms).	• Kolmemõõtmeliste tööde loomine (origami, voolimine). • Visuaalkultuuri objektide loomine (multimeedia) Disainiprotsess: õpetaja etteantud probleemile lahenduse leidmine. Ka sihtgrupp on õpetaja määratud.
Refleksioon, analüüs ja kriitika Kirjeldab enda ja teiste visuaalteoste olulisemaid tunnuseid (tehnikat, vormi, värvi, kompositsiooni, meeolelu, sisu elemente) vastavalt ülesandele; Selgitab õpetaja antud küsimustele toetudes oma tööprotsessi (Millise teema valisin? Milliste töövahenditega oma tööd tegin? Mis oli kõige keerulisem? Millega olen kõige enam rahul?); Annab kaasõppijatele toetavat tagasisidet õpetaja pakutud vormis (tunnustusmärgid, suuline või kirjalik lühike tagasiside “Mulle meeldib, kuidas sa...”)	Refleksioon, analüüs ja kriitika Kirjeldab ja mõtestab visuaalteose olulisemaid tunnuseid (tehnikat, vormi, värvi, kompositsiooni, sümboleid, meeolelu, sisu elemente) vastavalt ülesandele õpitud sõnavara piires; Selgitab õpetaja antud küsimustele toetudes oma tööprotsessi, tuues välja töökäigu ning põhjendades oma tehtud valikuid (Mida said teada oma teema kohta teistest allikatest? Milliseid mõtteid kasutasid? Mida muutsid või lisasid juurde?);	Refleksioon, analüüs ja kriitiline mõtlemine Eneseanalüüsi ja refleksiooni harjutamine töö tegemise ajal ja peale tööprotsessi lõppu õpetaja suunavate küsimuste abil. Oma tööle hinnangu andmine Näiteks: Mida said teada? Mis laadi kunstiga sulle meeldib tegeleda? Mida kaaslaste töö juures kõige rohkem hindad? Leia oma tööst kõige rohkem erinev töö ja too välja selle vähemalt üks positiivne omadus? Leia klassist mõni originaalne lahendus ülesandele. Miks sa just selle töö valisid?

	Annab klassikaaslaste teostele tagasisidet, põhjendab enda arvamust; (Räägi, mis sulle teise töös meeldib? Too esile, mis nõudis kõige rohkem pingutust kaaslase töös)	
--	--	--

Kunstiõpetus III kooliaste		
Põhiteemad		
7. klass	8. klass	9. klass
Kompositsioonipõhimõtted: kontrast, liikumine, rütm, proportsioon, tasakaal, ühtsus, mõõtmelised, dominant, rõhutus. Kahemõõtmeline: punkt, joon, kujund, pind/tekstuur, värv Kolmemõõtmeline: joon, vorm, pind, värv, ruum, mass, materjal, dimensionaalsus (reljeef, skulptuur, maakunst) Tsentraalperspektiiv, värvus- e õhuperspektiiv Liikumise mulje loomine: liikuvad poosid, liikumise faaside kujutamine, liikumist märkivad jooned koomiksides. Kunstiliigid: joonistus, maal, kollaaž, skulptuur, foto, animatsioon, disain, arhitektuur, sisearhitektuur, tootedisain, tarbekunst, ready-made, graafiline disain, kirjatüüp. Kunstižanrid: portree, natüürmort, linnavaade, maastikuvaade, interjööri vaade Kujutavus: figuraalne, abstraktne Digitaalsed keskkonnad, nt meediaportaalid, digitaalsed arhiivid, sotsiaalmeediaplatformid. Kunstiajalugu	Ideoloogilised sümbolid ja nüüdisaegsed märgid erinevates kultuurides. Kahemõõtmeline: punkt, joon, kujund, pind/tekstuur, värv Kolmemõõtmeline: joon, vorm, pind, värv, ruum, mass, materjal, dimensionaalsus (reljeef, skulptuur, maakunst) Tsentraalperspektiiv, värvus- e õhuperspektiiv Kunstiliigid: joonistus, maal, kollaaž, skulptuur, foto, animatsioon, disain, arhitektuur, sisearhitektuur, tootedisain, tarbekunst, ready-made, installatsioon, graafiline disain, kirjatüüp, stsenaarium. Kunstižanrid: portree, natüürmort, linnavaade, maastikuvaade, interjööri vaade Kujutavus: figuraalne, abstraktne Kunstiajalugu Islami kunst: mošearhitektuur, käsikirjad, ornamendid. Renessansskunst Itaalias. Kõrgrenessansi kunstnikud (Leonardo, Raffael, Michelangelo). Barokk-kunst Euroopa õukondades Kunsti ja kultuuriga seotud objektide külastus (muuseumid, kultuurisündmused, näitused jne).	Kunstiliigid: joonistus, maal, kollaaž, skulptuur, foto, animatsioon, disain, arhitektuur, sisearhitektuur, tootedisain, tarbekunst, ready-made, installatsioon, trükigraafika, graafiline disain, tüpograafia, kirjatüüp, kalligraafia, stsenaarium. Kunstiajalugu Klassitsism: valitsushooned Euroopas ja Ameerikas Realism maalikunstis Modernism 19. sajandi lõpu maalis (impressionism, postimpressionism, sümbolism, juugend). Maailmanäitused ja tehnoloogia areng. Nüüdiskunst vastavalt aktuaalsetele teemadele, kohalikele näitustele või loodud teostele. Kunsti ja kultuuriga seotud elukutsed (kunstnik kooli loeng) Konservaator, kuraator, kujundaja, toimetaja, kunstnik Kunsti ja kultuuriga seotud objektide külastus (muuseumid, kultuurisündmused, näitused jne).

Keskaja arhitektuur Euroopas ja Eestis: gooti ja romaani kirikuarhitektuur, linnusearhitektuur. Ehitusplastika, vitraažid, illumineeritud käsikirjad. Relikviaarid. Viikingite arhitektuur ja kunst, rändhõimude kunst (ornament, metallitöö).		
Õpitulemused		
7. klass	8. klass	9. klass
Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine Leiab internetist lihtotsinguga infot kunstnike, kunstiteoste või ajastute kohta, kasutab internetis täpsustatud pildiotsingut. Tuvastab visuaalkultuuris levinumaid värvikasutusega seotud tavapärasid (näiteks hooaegade seotud värvid riidemoes). Kompositsioon ja ruumitaju arendamine. Õpitulemused lähtuvad läbitud teemadest (mõisted, tehnikad, ajalugu jne). Plaanimine ja ideede arendamine Leiab oma teose jaoks ideid päevakajalistest või ajaloosündmustest. Kasutab idee leidmiseks ja laiendamiseks meetodeid (näit. ajurünnak, suvaline sisend, omaduste reastamine, info otsimine)	Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine Teab ja oskab kasutada digitaalseid keskkondi. Leiab internetist lihtotsinguga infot kunstnike, kunstiteoste või ajastute kohta, kasutab internetis täpsustatud pildiotsingut. Tuvastab visuaalkultuuris levinumaid värvikasutusega seotud tavapärasid. Õpitulemused lähtuvad läbitud teemadest (mõisted, tehnikad, ajalugu jne). Plaanimine ja ideede arendamine Leiab oma teose jaoks ideid päevakajalistest või ajaloosündmustest. Kasutab idee leidmiseks ja laiendamiseks meetodeid (näit. ajurünnak, suvaline sisend, omaduste reastamine, info otsimine) Teeb töö kavandamisel kirjalikke ja visuaalseid märkmeid.	Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine Teab ja oskab kasutada digitaalseid keskkondi. Leiab internetist lihtotsinguga infot kunstnike, kunstiteoste või ajastute kohta, kasutab internetis täpsustatud pildiotsingut. Tuvastab visuaalkultuuris levinumaid värvikasutusega seotud tavapärasid. Õpitulemused lähtuvad läbitud teemadest (mõisted, tehnikad, ajalugu jne). Plaanimine ja ideede arendamine Leiab oma teose jaoks ideid päevakajalistest või ajaloosündmustest. Kasutab idee leidmiseks ja laiendamiseks meetodeid (näit. ajurünnak, suvaline sisend, omaduste reastamine, info otsimine) Teeb töö kavandamisel kirjalikke ja visuaalseid märkmeid.

Kavandab enda teose, pakkudes vahest välja ka erinevaid lahendusvõimalusi. Tutvub erinevate uurimisviiside võimalustega (näiteks vaatlus, analüüsimine jne). Loomine Õpilane teab, et isikupärasus on väärtuslik ja püüab luua omapäraseid kunstitöid tuues esile enda individuaalsust ja huvisid. Loob kahe- ja kolmemõõtmelisi kunstitöid spontaanselt või uurides ja kavandades. Kavandab ja arendab enda ideid enne teose loomist, kombineeri erinevatest ideedest tervikliku lahenduse. Valib loomeprotsessis sihipäraselt materjale ja tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid enamasti teadlikult või õpetaja abiga. Tunneb loomingu esitlemise põhimõtteid ja suudab teha publikule esitamiseks ettevalmistustöid (vajadusel õpetaja abiga). Refleksioon, analüüs ja kriitika Oskab analüüsida teoseid esteetilisuse aspektist. Selgitab enamasti oma tööd. Kirjeldab töö käiku ja teose sõnumit (kirjeldab teose ainet, meediumi ja vormi). Annab klassikaaslaste teostele konstruktiivset tagasisidet ja põhjendab enda arvamust.	Kavandab enda teose, pakkudes vahest välja ka erinevaid lahendusvõimalusi. Tutvub erinevate uurimisviiside võimalustega (näiteks vaatlus, analüüsimine jne). Loomine Õpilane teab, et isikupärasus on väärtuslik ja püüab luua omapäraseid kunstitöid tuues esile enda individuaalsust ja huvisid. Loob kahe- ja kolmemõõtmelisi kunstitöid spontaanselt või uurides ja kavandades. Kavandab ja arendab enda ideid enne teose loomist, kombineeri erinevatest ideedest tervikliku lahenduse. Valib loomeprotsessis sihipäraselt materjale ja tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid enamasti teadlikult või õpetaja abiga. Tunneb loomingu esitlemise põhimõtteid ja suudab teha publikule esitamiseks ettevalmistustöid (vajadusel õpetaja abiga). Refleksioon, analüüs ja kriitika Oskab analüüsida teoseid esteetilisuse aspektist. Selgitab enamasti oma tööd. Kirjeldab töö käiku ja teose sõnumit (kirjeldab teose ainet, meediumi ja vormi). Annab klassikaaslaste teostele konstruktiivset tagasisidet ja põhjendab enda arvamust.	Kavandab enda teose, pakkudes vahest välja ka erinevaid lahendusvõimalusi. Tutvub erinevate uurimisviiside võimalustega (näiteks vaatlus, analüüsimine jne). Loomine Õpilane teab, et isikupärasus on väärtuslik ja püüab luua omapäraseid kunstitöid tuues esile enda individuaalsust ja huvisid. Loob kahe- ja kolmemõõtmelisi kunstitöid spontaanselt või uurides ja kavandades. Kavandab ja arendab enda ideid enne teose loomist, kombineeri erinevatest ideedest tervikliku lahenduse. Valib loomeprotsessis sihipäraselt materjale ja tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid enamasti teadlikult või õpetaja abiga. Tunneb loomingu esitlemise põhimõtteid ja suudab teha publikule esitamiseks ettevalmistustöid (vajadusel õpetaja abiga). Refleksioon, analüüs ja kriitika Oskab analüüsida teoseid esteetilisuse aspektist. Selgitab enamasti oma tööd. Kirjeldab töö käiku ja teose sõnumit (kirjeldab teose ainet, meediumi ja vormi). Annab klassikaaslaste teostele konstruktiivset tagasisidet ja põhjendab enda arvamust.
---	---	---

MUUSIKA

Muusika I kooliaste

I kooliastme muusikaõppes on kesksel kohal musitseerimine – laulmine, pillimäng ja muusikaline liikumine.

Laulmisega kujundatakse alus muusikatraditsioonide edasikandmisele, mille olulisimaks väljundiks on ühislaul ja esmane koorilaulu kogemuse saamine. Laulurepertuaari kaudu arendatakse õpilase emotsionaalset laulmist ja pingevaba hääle tekitamist. Ühislauluvarasse kuuluvad laulud, mis seovad erinevaid põlvkondi ja kannavad edasi ühislaulmise traditsiooni säilimist.

Pillimängus tuvutakse keha-, rütmi- ja plaatpillidega ning omandatakse ukulele esmased mänguvõtted. Kehapilli rakendatakse valdavalt kaasmänguna lauludele. Rütmi- ja plaatpillidel mängimiseks omandatakse esmalt õiged mänguvõtted. Pille mängitakse valdavalt kaasmängudes ja ostinato'des.

Liikumistegevustega tunnetatakse muusika temposid ja dünaamikat ning väljendatakse helikõrguste muutusi. Loov liikumine (loominguline eneseväljendus) võimaldab õpilasel vabalt väljendada kuulnud muusikapala või esitatava laulu karakterit. Arendatakse koos tegutsemise huvi ja oskusi ning õpitakse teineteisega arvestama.

Muusika kuulamises on oluline muusika kuulamisoskuste kujundamine. Õpitakse tunnetama muusika karakterit ja meeleolu, arendatakse fantaasiat. Õpitakse eakohaselt iseloomustama kuulatud muusikateoseid muusikaliste oskussõnade ja loovate väljendusvahendite abil (liikumine, kunst, luule). Tutvutakse laulu või kuulatud muusikapala autori(te)ga.

Omalooming on seotud lihtsate kaasmängude, ostinato'de, rütmilis-meloodiliste improvisatsioonide, muusikalise liikumise, muusika visualiseerimise ja tekstide loomisega.

Kõigis muusikalistes tegevustes rakendatakse õpitud teadmisi ja oskusi, sh muusikalist kirjaoskust. Õpilaste muusikalist eneseväljendust ja isikupärast esinemisoskust toetatakse nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorid, solistid, pillikoosseisud jms). Laulupeo traditsiooni edasikandumisel tähtsustub õpilaste osavõtt (kooli)koori tegevuses.

Muusikaliste tegevuste kaudu õpitakse tundma üksteise võimeid, oskusi ning eripära. Õppimises ja õpetamises pööratakse tähelepanu hariduslike erivajadustega (sh muusikaliselt andekate) õpilaste võimete arendamisele.

Muusika 1. klass

	1. trimester	2. trimester	3. trimester
Laulmine	Õpilane: • laulab loomuliku häälega üksinda ja koos teistega klassis; • mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ja	Õpilane: • laulab loomuliku kehahoiu ja vaba hingamisega; • õpib tundma relatiivseid helikõrgusi	Õpilane: • laulab loomuliku hingamisega, selge diktsiooniga emotsionaalselt üksi ja rühmas; • laulab rütmiseeritud astmete ja noodipildi

	meeleolu • laulab eesti rahvalaule (sh regilaule) • laulab peast ühislaule „Kus on minu koduke“ (K. Levin), „Aabits“ (B. Kõrver), „Kaksteist kuud“ (R.Pajusaar)	(astmeid) SO, MI, RA-d ja eristab neid kuuldeliselt; • laulab lihtsat meloodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi; • lähtub muusikat esitades selle sisust ja meeleolust; • laulab peast ühislaule: Eesti hümn“ (F. Pacius), „Tiliseb, tiliseb aisakell“ (L. Wirkhaus-), „Jõgi voolab“ (R.Pajusar.);	järgi; • kasutab lauldes õpitud relatiivseid helikõrgusi; SO, MI, RA ja neile vastavaid käemärke; • laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule; • laulab peast ühislaule: „Väike muusik“ (A. Martensoo), „Pesapuu“ (K. Murand), „Kevadel“ (Lastelaul);
Muusika kuulamine	Õpilane: • kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala sisu ja meeleolu • kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suuliselt või muul looval viisil; • on tutvunud karakterpalu kuulates muusika põhiliste väljendusvahenditega;	Õpilane: • eristab kuuldeliselt laulu- ja pillimuusikat • kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara. • külastab muusikalise kogemuse ja silmaringi avardamiseks võimalusel kontserte nii koolis kui ka väljaspool kooli;	Õpilane: • kirjeldab kuulatavat muusikat suunavate küsimuste järgi omandatud muusika oskussõnadega; • kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suuliselt või muul looval viisil; • väärtustab enese ja teiste loomingut;
Põhimõisted, muusikaline kirjaoskus	Õpilane • mõistab allolevate helivälvuste , rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes: TA, TI-TI, TA-A , ühelöögiline paus; • mõistab allolevate oskussõnade tähendust: meetrum, pulss, rõhulised ja rõhuta helid; • teab mõistete luuletaja, helilooja tähendust • oskab võrrelda kõrget, madalat, valjut ja vaikset heli;	Õpilane: • eristab laulu- ja pillimuusikat • teab mõistete piano (p), forte(f) tähendust • mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja oskab neid kasutada: noot, noodipea,noodijoonestik, takt, taktijoon, lõpujoon, taktimõõt, lõpumärk, kordusmärk; • oskab rakendada rütmiharjutustes ja laulude kaasmängus 2- ja 3-osalist taktimõõtu;	Õpilane: • oskab kasutada musitseerimisel märke p, (piano) f, (forte); • tunneb õpitud rütmivorme ning oskab neid kasutada rütmülesannete lahendamisel • tunneb 2- ja 3-osalist taktimõõtu kuulmise ja noodi järgi; • tunneb astmeid SO, MI ja RA ning oskab neid kasutada laulmises ja pillimängus.

Liikumine, pillimäng, omalooming	Õpilane: - tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu; - loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha- ja rütmipillidel; - väljendab liikudes muusikapala karakterit; - väljendab muusika meeleolu kunstitöodes;	Õpilane: - kasutab keha- ja rütmipille lihtsamates kaasmängudes ja/või ostinatodes; - kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks; - tantsib eesti laulu- ja ringmänge; - kasutab pillimängus muusikalisi teadmisi ja oskusi; - koosmusitseerimisel kasutab aktiivõppemeetodeid: paaris- ja rühmatööd jt.	Õpilane: - tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu; - tantsib võimalusel eesti laulu- ja ringmänge; - kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid; - rakendab pillimängu valdavalt laulude kaasmängu; - imiteerib erinevaid rütme plaksutades, jalgadega (marssides, trampides vm) või muul moel kehapillil mängides.
Muusika 2. klass			
	1. trimester	2. trimester	3. trimester
Laulmine	Õpilane: - laulab loomuliku kehahoiu ja vaba hingamisega; - mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ja meeleolu; - arendab eneseväljendusoskust nii muusikatunnis kui ka klassi ja koolivälises tegevuses (koorid, ansamblid, solistid, pillikoosseisud jms); - laulab peast ühislaule: „Kellel neli kaunist kleiti“ (E. Tamberg), „Mehikene metsas“ (E. Humperdink) - saab esmase ühislaulmise ja koorilaulu kogemuse	Õpilane: - laulab loomuliku häälega üksinda ja koos teistega klassis; - mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ja meeleolu; - laulab lihtsat melodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi; - laulab loomuliku häälega üksinda ja koos teistega klassis ning vastavalt võimetele ühe- ja/või kahehäälses kooris; - laulab peast ühislaule: Eesti hümn“ (F. Pacius), „Tiliseb, tiliseb aisakell“ (L. Wirkhaus); „Muti metroo“ (R. Päts); - laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;	Õpilane: - laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga ning emotsionaalselt üksi ja rühmas; - laulab melodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning kasutab õpitud relatiivseid helikõrgusi (astmeid): JO, LE, MI, SO, RA; - arendab eneseväljendusoskust nii muusikatunnis kui ka klassi ja koolivälises tegevuses (koorid, ansamblid, solistid, pillikoosseisud jms); - laulab peast kooliastme ühislaule: „Seitsme maa ja mere taga“ (R. Eespere), „Kaks Otti“ (A. Oit), „Mesilind“ (J. Tuksam);

Muusika kuulamine	Õpilane: • on tutvunud karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo, dünaamika ja muusikapala ülesehitus); • kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suuliselt või muul looval viisil; • on tutvunud eesti rahvalaulu ja rahvapillidega (kannel, Hiiu kannel, lõõtspill, torupill, sarvepill, vilepill);	Õpilane: • kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara; • külastab muusikalise kogemuse ja silmaringi avardamiseks võimalusel kontserte nii koolis kui ka väljaspool kooli; • väärtustab enese ja teiste loomingut;	Õpilane: • kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suuliselt või muul looval viisil; • eristab kuuldeliselt laulu ja pillimuusikat • kirjeldab kuulatavat muusikat suunavate küsimuste järgi omandatud muusika oskussõnadega;
Põhimõisted, muusikaline kirjaoskus	Õpilane: • kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes • mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ja kasutab neid muusikalistes tegevustes : TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A, ühelöögiline paus. • tunneb ära oskab nimetada eesti rahvapille (kannel, Hiiu kannel, lõõtspill, torupill, sarvepill, vilepill); • on tutvunud erinevate eesti rahvakalendri tähtpäevade- kommete- ja lauludega (Mardi- ja Kadripäev); • mõistab oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: meetrum, takt, taktimõõt, taktijoon, kordamismärk, kahekordne taktijoon, noodijoonestik, noodipea, noodivars, astmerida, astmetrepp, punkt noodivältuse pikendajana, forte, piano.	Õpilane: • kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes; • mõistab 2- ja 3-osalise taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides • mõistab JO-võtme tähendust ning kasutab seda noodist • lauldes; • on tutvunud erinevate eesti rahvakalendri tähtpäevade-, kommete, ja lauludega (Jõulud); • mõistab oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: koor, ansambel, solist, rahvapill, dirigent, orkester, helilooja, sõnade autor, muusikapala, salm, refrään, kaasmäng, eelmäng, vahemäng, rütm, meloodia, tempo, kõlavärv (tämbel), vaikselt, valjult, piano, forte, fermaat, latern, segno, volt.	Õpilane: • kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes • tajub ja õpib laulma astmemudeleid erinevates kõrguspositsioonides • on tutvunud erinevate eesti rahvakalendri tähtpäevade- kommete- ja lauludega (Vastlapäev); • mõistab oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: rütm, meloodia, tempo, kõlavärv (tämbel), vaikselt, valjult, piano, forte, fermaat, rahvalaul, eeslaulja, ühe- ja kaherealine rahvalaul, rahvatants.

Liikumine, pillimäng ja omalooming	Õpilane: • kasutab keha- ja rütmipille lihtsamates kaasmängudes ja/või ostinatodes; • loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel • tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu; • koosmusitseerimisel kasutab aktiivõppemeetodeid: paaris- ja rühmatööd	Õpilane: • kasutab keha- ja rütmipille lihtsamates kaasmängudes ja/või ostinatodes; • on omandanud võimalusel plokkflöödi esmased mänguvõtted ning kasutab neid musitseerides. • kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks; • koosmusitseerimisel kasutab aktiivõppemeetodeid: paaris- ja rühmatööd	Õpilane: • tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu; • tantsib võimalusel eesti laulu- ja ringmänge; • kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid; • rakendab pillimängu valdavalt laulude kaasmänguna; • koosmusitseerimisel kasutab aktiivõppemeetodeid: paaris- ja rühmatööd
Muusika 3. klass			
	1. trimester	2. trimester	3. trimester
Laulmine	Õpilane: • laulab loomuliku kehahoiu ja vaba hingamisega; • mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat (piano, forte, crescendo, diminuendo) ja tempo (kiire, aeglane). • arendab eneseväljendusoskust nii muusikatunnis kui ka klassi ja koolivälises tegevuses (koorid, ansamblid, solistid, pillikoosseisud jms); • laulab peast ühislaulu: „Teele, tee kurekesed“ (tuntud lastelaul); „Kinga rock“ (Jorma Ollaranta).	Õpilane: • laulab loomuliku häälega üksinda ja koos teistega klassis; • mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat (piano, forte, crescendo, diminuendo) ja tempo (kiire, aeglane). • laulab lihtsat meloodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi; • laulab loomuliku häälega üksinda ja koos teistega klassis ning vastavalt võimetele ühe- ja/või kahehäälses kooris; -laulab peast ühislaulu: „Aisakell“ (rahvalaul Ameerikast); „Esimene lumi“ (V. Loosaar/ A. Norak); Eesti hümn“ (F. Pacius); • laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule.	Õpilane: • laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga ning emotsionaalselt üksi ja rühmas; • mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat (piano, forte, crescendo, diminuendo) ja tempo (kiire, aeglane). • laulab meloodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning kasutab õpitud relatiivseid helikõrgusi (astmeid): JO, LE, MI, NA, SO, RA, DI, JO; • arendab eneseväljendusoskust nii muusikatunnis kui ka klassi ja koolivälises tegevuses (koorid, ansamblid, solistid, pillikoosseisud jms); • laulab peast kooliastme ühislaulu: „Kevadpidu“ (lastelaul) „Emakesele“ (M. Härma)

Muusika kuulamine	Õpilane: • on tutvunud karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo); • kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara; • kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suuliselt või muul looval viisil; dünaamika ja muusikapala ülesehitus); • kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suuliselt või muul looval viisil; • väljendab muusika meeleolu ja karaktereid kunstiliste vahenditega.	Õpilane: • kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara; • külastab muusikalise kogemuse ja silmaringi avardamiseks võimalusel kontserte nii koolis kui ka väljaspool kooli; • väärtustab enese ja teiste loomingut; • eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat	Õpilane: • kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suuliselt või muul looval viisil; • kirjeldab kuulatavat muusikat suunavate küsimuste järgi omandatud muusika oskussõnadega; • eristab kuuldeliselt marssi, valssi ja polkat; • seostab muusikapala selle autoritega;
Põhimõisted, muusikaline kirjaoskus	Õpilane • kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes; • mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ja kasutab neid muusikalistes tegevustes : TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A, TI-RI-TIRI, TA-I-RI, ühelöögiline- ja kahelöögiline paus; • tunneb ära ja oskab nimetada eesti rahvapille; • on tutvunud erinevate eesti rahvakalendri tähtpäevade kommets- ja lauludega (Mardi- ja Kadripäev); • mõistab oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: meetrum, takt, taktimõõt, taktijoon, kordamismärk, kahekordne taktijoon, noodijoonestik, noodipea,	Õpilane: • kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes; • mõistab 2- ja 3-osalise taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides; • mõistab JO-võtme tähendust ning kasutab seda noodist lauldes; • on tutvunud erinevate eesti rahvakalendri tähtpäevade-, kommets- ja lauludega (Jõulud); • mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: koorijuht, koor, ansambel, solist, eeslaulja, rahvalaul, rahvapill, rahvatants, dirigent, orkester, helilooja, sõnade autor; rütm, meloodia, tempo, kõlavärv, vaikselt, valjult, piano, forte, fermaat	Õpilane: • kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes; • tajub ja õpib laulma astmemudeleid erinevates kõrguspositsioonides; • on tutvunud erinevate eesti rahvakalendri tähtpäevade- kommets- ja lauludega (Vastlapäev); • õpib lauludes tundma JO- ja RA-astmerida; • on tutvunud heliloojate elu ja loominguga (G. Ernesaks,; M. Härma, W. A. Mozart); • mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: muusikapala, salm, refrään, kaanon, marss, polka, valss, ostinato, kaasmäng, eelmäng, vahemäng.

	noodivars, astmerida, astmetrepp, punkt noodivältuse pikendajana, forte, piano, crescendo, diminuendo, kaanon;		
Liikumine, pillimäng ja omalooming	Õpilane: • kasutab keha- ja rütmipille lihtsamates kaasmängudes ja/või ostinatodes; • loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel; • tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu; • liikumistegevustes liigub nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus tunnetab nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis; • väljendab muusika meeleolu kunstitöodes • kasutab muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) omaloomingus	Õpilane: • kasutab keha- ja rütmipille lihtsamates kaasmängudes ja/või ostinatodes; • on omandanud võimalusel plokkflöödi esmased mänguvõtted ning kasutab neid musitseerides; • kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks; • seostab muusikapala selle autoritega; • liikumistegevustes liigub nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus tunnetab nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis • muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) kasutatakse omaloomingus	Õpilane: • tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu; -tantsib võimalusel eesti laulu- ja ringmänge; • kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid; • rakendab pillimängu valdavalt laulude kaasmänguna. • liikumistegevustes liigub nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus tunnetab nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis. • muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) kasutatakse omaloomingus

Muusika II kooliaste

II kooliastme õpilasele omast teadmishimu ning aktiivsust rakendatakse kõigis muusikalistes tegevustes. Selles eas tähtsustub töö õpilaste individuaalseid muusikalisi võimeid arendades ning rakendades erinevates muusikalistes tegevustes. Muusikatunnis lauldakse a cappella ja saatega ühe- ja kahehäälselt, kooris kahe- ja kolmehäälselt. Jätkatakse õpilaste vokaalsete võimete arendamist (hingamine, tämber, diapasoon, intonatsioon), arvestades õpilase häälemurde perioodiga. Ühislauluvarasse kuuluvad laulud, mis seovad erinevaid põlvkondi ja kannavad edasi ühislaulmise traditsiooni säilimist.

Õpilasi suunatakse kuulama pillide tämbrilisi omadusi ja nende kokkusobivust koosmängus. Arendatakse rütmi- ja plaatpillide, ukulele ning võimalusel ka teiste pillide mängimise oskust ja vilumust.

Muusikalise liikumise kaudu arendatakse õpilastes julgust end vabalt väljendada. Omaloominguliste liikumisimprovisatsioonide kaudu toetatakse loovuse arengut muusikas.

Muusika kuulamises on oluline muusika kuulamisoskuste kinnistamine. Muusika kuulamisel tutvutakse eesti ja teiste rahvaste muusikaga, erinevate muusikažanritega ja muusikainstrumentidega. Muusikat kuulates arendatakse muusikalist analüüsivõimet ja võrdlusoskust. Tähtsustub muusika oskussõnade kasutamine muusikapalasis analüüsides ning oma arvamuse põhjendamine vestlustes. Otsitakse infot heliloojate ja kodukoha loomeinimeste kohta (interpreet, luuletaja jt) ning tutvutakse nende loominguga. Kujuneb kriitiline suhtumine internetis leiduvasse muusikasse.

Omalooming võimaldab omandatud teadmisi ja oskusi, sh muusikalist kirjaoskust, loovalt katsetada ning rakendada uutes olukordades (kaasmängud, ostinato'd, rütmilis-meloodilised improvisatsioonid, iseseisvad muusikapalad, muusikaline liikumine, tekstide loomine jne). Leitakse loomingulisi ühisosi erinevate ainevaldkondadega (keeled, kunst, kirjandus jt).

Kõigis muusikalistes tegevustes rakendatakse õpitud teadmisi ja oskusi, sh muusikalist kirjaoskust. Õpilaste muusikalist eneseväljendust ja isikupärast esinemisoskust toetatakse nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorid, solistid, pillikoosseisud jms). Lauupeo traditsiooni edasikandumisel tähtsustub õpilaste osavõtt (kooli)koori tegevuses.

Muusikaliste tegevuste kaudu õpitakse tundma üksteise võimeid, oskusi ning eripära. Õppimises ja õpetamises pööratakse tähelepanu hariduslike erivajadustega (sh muusikaliselt andekate) õpilaste võimete arendamisele.

Muusika 4. klass

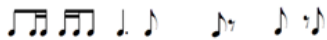
	1. trimester	2. trimester	3. trimester
Laulmine	Õpilane: laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning	Õpilane: - laulab eakohaseid ühe- ja kahehäälsed laule ja kaanoneid ning eesti rahvaste laule; - oskab kuulata iseennast ja teisi koos	Õpilane: rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi

	väljendusrikkalt; • mõistab laulupeo traditsiooni ja tähendust; • laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes tunnis ning tunnivälises tegevuses	musitseerides, mõistab oma panust ning toetab ja tunnustab kaaslasti. • laulab peast Eesti Vabariigi hümnit „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Püha öö“ (F. Gruber / J. Mohr, tõlkinud K. A. Hermann)	ideid; • oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislaule: „Meie elu“ (rahvaviis), „Saatke meile meile“ (J. Trump)
Muusika kuulamine	Õpilane: • kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid (meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit); • teab erinevaid kooriliike: mudilas-, laste-, poiste, nais-, mees-, segakoor ning oskab neid eristada kuulmise järgi. • osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib eakohaselt kogetut suuliselt	Õpilane: • on tutvunud pillirühmade ning karaktersemate pillide tämbri ja kõlaga; • kirjeldab ning põhjendab suunavate küsimuste ja omandatud muusika oskussõnade abil kuulatavat muusikat; • eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat; • osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib eakohaselt kogetut suuliselt	Õpilane: • oskab iseloomustada eesti rahvamuusikat: rahvalaule, -tantse, -pille ja -ansambleid; • kasutab arvamust väljendades teadmisi ja muusikalist oskussõnavara; • osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib eakohaselt kogetut suuliselt
Põhimõisted, muusikaline kirjaoskus	Õpilane • teab mõisteid duur- ja moll, helilaad ning eristab neid kuulmise järgi; • mõistab järgmiste oskussõnade tähendust: eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duur-helilaad, mollhelilaad, toonika ehk põhiheli; • teab erinevaid hääleliike: sopran, alt, tenor, bariton, bass; • teab kodukoha ja eesti tuntud lauljaid.	Õpilane: • mõistab järgmiste oskussõnade tähendust: pilliliigid (keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, eesti rahvapillid); • teab kodukoha ja eesti tuntud koore ja dirigente • mõistab järgmiste oskussõnade tähendust: dünaamika, mezzopiano, mezzoforte, 4-osaline taktimõõt, noodivältused (kaheksandiknoot, kaheksandikpaus, tervenoot, tervepaus jne)	Õpilane: • teab viiulivõtme tähendust ja oskab seda noodijoonestikule märkida; • teab oma kodukoha ja eesti tuntumaid rahvamuusika esitajaid; • tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu, -pille, -tantse; • oskab nimetada eesti rahvamuusika suursündmusi

Liikumine, pillimäng ja omalooming	Õpilane: • kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti kaasmängudes ja/või ostinato'des; • kasutab pillimängus muusikalisi teadmisi ja oskusi; • julgeb loomeideedega katsetada	Õpilane: • loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või ostinato'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel; • julgeb loomeideedega katsetada	Õpilane: • rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast; • väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid; • julgeb loomeideedega katsetada
---	---	---	--

Muusika 5. klass

	1. trimester	2. trimester	3. trimester
Laulmine	Õpilane: • laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt; • on teadlik häälehoiu vajadusest; • mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ja meeleolu • laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja musitseerib tunnis erinevates vokaal- ja pillikoosseisudes; • laulab peast ühislaule: „My Bonnie“ (Šoti rahvalaul); „Vaikselt“ (J. Trump); „Tule metsa“ (R. Rannap);	Õpilane: • rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes; • oskab kuulata iseennast ja teisi koos musitseerides; • kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi; • laulab ühe- või kahehäälselt klassis oma hääle omapära arvestades; • laulab peast kooliastme ühislaule: „Eesti hümn“ (F. Pacius), „Eesti lipp“ (E. Võrk);	Õpilane: • laulab eakohaseid ühe- ja kahehäälsed laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule; • seostab relatiivseid helikõrgusi (astmeid) absoluutsete helikõrgustega g–G2; • laulab ühe- või kahehäälselt klassis oma hääle omapära arvestades; • laulab peast kooliastme ühislaule: „Karulaane jenka“ (L. Veevo); „Merepidu“ (V. Köster);
Muusika kuulamine	Õpilane: • kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi • kasutab muusika oskussõnu kuulatavate muusikapalade kirjeldamisel ning suunavate küsimuste abil oma arvamuse	Õpilane: • kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat: hääleliike (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), • eristab kuuldelselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat; • iseloomustab kuulatavat muusikapala ning	Õpilane: • kuulab ning võrdleb kooriliike (laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor); koore ja dirigente kodukohas; • tunneb huvi oma kooli ja paikkonna muusikaelu ning -sündmuste vastu ja osaleb selles;

	põhjendamisel;	põhjendab oma arvamust, kasutades muusikalist oskussõnavara; oskab otsida infot ja kriitiliselt hinnata leitud teabe usaldusväärsust	- mõistab laulupeo traditsiooni tähendust; - kuulab ning eristab instrumentaal-muusikat: pillirühmi (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid) ja sümfooniaorkestrit;
Põhimõisted, muusikaline kirjaoskus	Õpilane - Õpilane mõistab alljärgnevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes; - mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja eeltakti tähendust ning arvestab neid musitseerides; - mõistab viiulivõtme ja absoluutsete helikõrguste g–G2 tähendust ning kasutab neid musitseerides; - kuulab ja -eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi;	Õpilane: - mõistab duur-, moll-helilaadi ja helistike C–a, G–e, F–d tähendust ning kasutab neid musitseerides; - mõistab oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas: eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duur-helilaad, moll-helilaad, absoluutsed helikõrgused (tähtnimed); - teab mõisteid: helistik, toonika ehk põhiheli, helistikumärgid, juhuslikud märgid, diees, bemoll, bekarr, paralleelhelistikud; - teab järgmiste oskussõnade tähendust ja kasutab neid muusikalistes tegevustes: tempo, andante, moderato, allegro, largo, ritenuto, accelerando, dünaamika, piano, forte, mezzopiano, mezzoforte, pianissimo, fortissimo, crescendo, diminuendo	Õpilane: - mõistab oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas: vokaalmuusika, soololaul, koorilaul, instrumentaal-muusika, interpret, improvisatsioon; tämber; - teab nais- ja meeshääleliike (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass); - tunneb ja teab erinevaid pilliliike (keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, eesti rahva ja sümfooniaorkestrit); - tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu, -pille, -tantse; - oskab nimetada eesti rahvamuusika suursündmusi;
Liikumine, pillimäng ja omalooming	Õpilane: - kasutab keha- ja rütmipille kaasmängudes ja/või ostinatodes; - kasutab keha- ja rütmipille lihtsamates kaasmängudes; - seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga; - suhtub lugupidavalt enda ja kaaslaste loominguks, põhjendab ning analüüsib oma arvamusi ja valikuid;	Õpilane: - kasutab keha- ja rütmipille lihtsamates kaasmängudes; - seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga; - tunnetab ja väljendab liikumises meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ning vormi; - mõistab enda seotust Eesti kultuuripärandiga ja väärtustab laulupidu; - koosmusitseerimisel kasutab	Õpilane: - kasutab pillimängus muusikalisi teadmisi ja oskusi. - seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga; - osaleb aktiivselt muusikaloomes, katsetab oma ideid erinevates muusikategevustes ja sobivates digikeskkondades, on püsiv lahendusi otsides; - koosmusitseerimisel kasutab

	koosmusitseerimisel kasutab aktiivõppemeetodeid: paaris- ja rühmatööd	aktiivõppemeetodeid: paaris- ja rühmatööd	aktiivõppemeetodeid: paaris- ja rühmatööd
Muusika 6. klass			
	1. trimester	2. trimester	3. trimester
Laulmine	Õpilane: - laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt; - on teadlik häälehoiu vajadusest; - laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või erinevates vokaal-instrumentaal koosseisudes tunnis ning tunnivälises tegevuses	Õpilane: - laulab ea- ja teemakohaseid kohaseid ühe ja kahehäälsed laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule. - osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult - laulab peast II kooliastme ühislaule: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Kui Kungla rahvas“ (K. A. Hermann / Fr, Kuhlbars)	Õpilane: - rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes; - laulab ühe- või kahehäälselt klassis oma hääle omapära arvestades.
Muusika kuulamine	Õpilane: - kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi; - iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusikalist oskussõnavara.	Õpilane: - kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat: hääleliike (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), kooriliike (laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor); - teab koore ja dirigente kodukohas, tuntumaid Eesti koore; - teab Eesti laulupidude traditsiooni.	Õpilane: - on tutvunud valikuliselt Soome, Vene, Läti, Leedu, Rootsi, Norra, Suurbritannia, Iiri, Poola, Austria, Ungari või Saksa muusikatradsioonidega ning suhtub nendesse lugupidavalt; - analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule ja nähtule hinnangu ning jagab kogemusi kaaslastega
Muusikaline kirjaoskus	Õpilane: - seostab relatiivseid helikõrgusi (astmeid) absoluutsete helikõrgustega; - mõistab duuri-, moll-helilaadi ja õpitud	Õpilane: seostab noodi-, helikõrgusi, taktimõõtu, astme- ja tähtnimetusi, helistikke ja kolmkõlasid;	Õpilane: mõistab õpitud helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes;

	helistike tähendust ning kasutab neid musitseerides.	seostab õpitud helistikke (C-a, G-e, F-d), duur- ja moll-helilaadiga.	mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja eeltakti tähendust ning arvestab neid musitseerides.
Liikumine, pillimäng ja omalooming	Õpilane: - kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi; - loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge või ostinato'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel ning digivahenditel; esitleb neid üksi või rühmas	Õpilane: loob õpitud rütmide abil rütmirondot, rütmiketti, rütmilis-meloodilisi küsimusvastus motiive; -süvendatult pilli õppinud õpilaste rakendamine musitseerimisel	Õpilane: mõistab oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas: eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duur-helilaad, moll-helilaad, absoluutsed helikõrgused (tähtnimed), helistik, toonika ehk põhiheli, helistikumärgid, juhuslikud märgid, diees, bemoll, bekarr, paralleelhelistikud.

Muusika III kooliaste

III kooliastmes on tähelepanu keskmis iseseisva muusikalise mõtlemise süvendamine ning õpilaste muusikaliste võimete edasiarendamine ja rakendamine muusikalistes tegevustes, kasutades erinevaid õppevorme ning -meetodeid. Muusikatunnis lauldakse, nii ühe- kui ka mitmehäälselt, ansamblis, kooris kahe- või kolmehäälselt. Jätkatakse õpilaste vokaalsete võimete arendamist, arvestades õpilase häälemurde perioodiga. Repertuaari kuuluvad Eesti ja teiste rahvaste laulud ning kooliastme ühislaulud. Ühislauluvarasse kuuluvad laulud, mis seovad erinevaid põlvkondi ja kannavad edasi ühislaulmise traditsiooni säilimist.

Arendatakse kuulamisoskust, õpitakse tundma pillide tämbrilisi omadusi ja nende kokkusobivust ansamblis. Omandatakse akustilise kitarriga või ukulelele esmased akordmänguvõtted. Muusikalise liikumise kaudu arendatakse õpilastes julgust end vabalt väljendada. Süvendatakse muusikaliste vormide tundmaõppimist liikumise kaudu. Omaloomingulist muusikalist liikumist rakendatakse ka erinevates improvisatsioonilistes ülesannetes.

Muusika kuulamisel on keskmis muusika mõtestamine ja tõlgendamine. Jätkatakse Eesti muusika tundmaõppimist ning tutvutakse ka erinevate muusikakultuuride ja rahvaste muusikaga. Muusika analüüsimisel ja tõlgendamisel kasutatakse muusika oskussõnu ning luuakse seoseid erinevate kunstiliikide ja õppeainete vahel. Muusikat kuulates tähtsustub kuulatud muusika põhjal oma arvamuse kujundamine ning selle argumenteeritud põhjendamine nii suuliselt kui ka kirjalikult, toetudes muusika oskussõnavarale kujuneb kriitiline suhtumine internetis leiduvasse muusikasse.

Muusikaline omalooming võimaldab omandatud teadmiste ja oskustega, sh muusikalise kirjaoskusega eksperimenteerida ning rakendada neid kaasmängudes, saadetes, rütmilis-meloodilistes improvisatsioonides ja (digi)kompositsioonides, muusikalises liikumises, tekstide loomises jm.

Kõigis muusikalistes tegevustes rakendatakse õpitud teadmisi ja oskusi, sh muusikalist kirjaoskust, mida omandatakse muusikaliste tegevuste kaudu. Nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorid, solistid, erinevad pillikoosseisud jm) toetatakse õpilaste isikupärast esinemisoskust. Laulupeo traditsiooni edasikandumisel tähtsustub õpilaste osavõtt (kooli)koori tegevuses.

Silmaringi avardamise, kontserdikultuuri kujundamise ja muusika kuulamise kogemuse saamise eesmärgil käiakse võimalusel õppekäikudel (kontserdid, muusikaetendused, muuseumid jne).

Muusikaliste tegevuste kaudu õpitakse tundma üksteise võimeid, oskusi ning eripära. Toetatakse õpilase kujunemist aktiivseks ja iseseisvaks õppijaks, kes väärtustab koostööd ning arvestab kaaslastega. Õppimises ja õpetamises pööratakse tähelepanu hariduslike erivajadustega (sh muusikaliselt andekate) õpilaste võimete arendamisele.

Muusika 7. klass

	1. trimester	2. trimester	3. trimester
Laulmine	Õpilane: laulab oma hääle omapära arvestades	Õpilane: mõistab relatiivsete helikõrguste (astmete)	Õpilane: osaleb laulurepertuaari valimisel ja põhjendab

	loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt; - on teadlik häälehoiu vajadusest; - laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes tunnis ning tunnivälises tegevuses. - laulab peast kooliastme ühislaule: „Mul meeles veel“ (R. Valgre / K. Kikerpuu)	vajalikkust noodist lauldes ning kasutab neid melodiat õppides; - rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid. - laulab peast kooliastme ühislaule: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Jää vabaks, Eesti meri“ (V. Oxford / (V. Oxford)	oma seisukohti - rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes; - laulab ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule
Muusika kuulamine	Õpilane: - kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid (meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit); - eristab kõla ja kuju järgi keel-, puhk-, löökpille ja pillikoosseise. - analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte, muusikalavastusi ning õppekäike suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule/nähtule hinnangu ning jagab oma kogemusi kaaslastega;	Õpilane: - arutleb muusika üle ja analüüsib seda oskussõnavara kasutades; võtab kuulda ja arvestab teiste arvamust ning põhjendab enda oma nii suuliselt kui ka kirjalikult; - tunneb autoriõigusi ja nendega kaasnevaid kohustusi intellektuaalse omandi kasutamisel (sh internetis); - kuulab ning eristab instrumentaalmuusikat: pillirühmi (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid) ja sümfooniaorkestrit.	Õpilane: - arutleb, analüüsib ja põhjendab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil; - kasutab arvamust väljendades teadmisi ja muusikalist oskussõnavara.
Muusikaline kirjaoskus	Õpilane: - seostab relatiivseid helikõrgusi (astmeid) absoluutsete helikõrgustega; - kasutab infotehnoloogia vahendeid muusikalistes tegevustes; - teadvustab, et teadlikuma musitseerimise aluseks on muusikaline kirjaoskus, mille hulka kuuluvad helivältsed, rütmifiguurid ja pausid:	Õpilane: - mõistab helistike C–a, G–e, F–d tähendust ning lähtub nendest musitseerides; - leiab iseloomulikke jooni teiste maade rahvamuusikas ning toob eesti rahvamuusikaga võrreldes esile erinevad ja sarnased tunnused; - laulab melodiat relatiivseid helikõrgusi kasutades käemärkide ja rütmistatud astmenoodi järgi.	Õpilane: - mõistab õpitud helivältsude, rütmifiguuride ja pausi tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes; - mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides; - mõistab oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas: tempo, andante, moderato, allegro, largo, ritenuto, accelerando, dünaamika, piano, forte, mezzopiano, mezzoforte, pianissimo, fortissimo,

			crescendo, diminuendo
Liikumine, pillimäng ja omalooming	Õpilane: - süvendab I ja II kooliastmes omandatud pillimänguoskust, rakendab muusikalist kirjaoskust, musitseerides üksi ja eri pillikoosseisudes. - lähtub absoluutsetest helikõrgustest (tähtnimedest) pillimängus; - loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, (digi)kompositsioone jm;	Õpilane: - süvendatult pilli õppinud õpilane rakendab musitseerimisel üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast; - väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid;	Õpilane: - kasutab muusikat esitades muusikalisi teadmisi ja oskusi; - loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või ostinato'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel; - loob omaloomingulisi palu vokaalselt, instrumentaalselt ja/või digitaalselt, rakendades muusikalist kirjaoskust.

Muusika 8. klass			
	1. trimester	2. trimester	3. trimester
Laulmine	Õpilane: - laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestab esitatava muusikapala stiili, järgib häälehoidu häälemurdeperioodil; - laulab nii ühe- kui ka mitmehäälselt, olenevalt hääle omapärast, kooris kahe- või kolmehäälselt; - väärtustab kodukoha ja Eesti muusikapärandit ning nüüdismuusikat, on	Õpilane: - laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja musitseerib tunnis erinevates vokaal- ja pillikoosseisudes; - osaleb laulurepertuaari valimisel ja põhjendab oma seisukohti; - rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes; - teadvustab muusikat kui kultuuridevahelist suhtluskeelt, väärtustab kultuurilist mitmekesisust;	Õpilane: - laulab ühe- või mitmehäälselt rühmas olenevalt hääle omapärast; - mõistab relatiivsete helikõrguste (astmete) vajalikkust noodist lauldes ning kasutab võimalusel neid laulu õppimisel - kasutab muusikalisi teadmisi nii üksi kui ka rühmas lauldes; - laulab eakohaseid ühe- ja kahehäälsed laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule; - laulab peast kooliastme ühislause: üks laul

	traditsioonide edasikandja laulja ja/või pillimängijana ning osaleb laulupidudel; laulab peast kooliastme ühislaule: „Oma laulu ei leia ma üles” (V. Ojakäär); „Naerata” (T.Aulay)	laulab peast kooliastme ühislaule: „Eesti hümn” (F. Pacius), „Eesti lipp” (E. Võrk), „Jamaica hällilaul” (A.Oit)	õpilase valikul pop- või rockmuusikaga seondult;
Muusika kuulamine	Õpilane: - kujundab kuuldu põhjal oma arvamuse ning põhjendab seda nii suuliselt kui ka kirjalikult, toetudes muusika oskussõnavarale; - arendab kuulamis kogemust, kontserdi külastamise kultuuri ning avardab silmaringi, külastab kontserte ja muusikaetendusi; - kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi; - eristab kõla ja kuju järgi keel-, puhk-, löök- ja klahvpille ning elektrofone ja pillikoosseise;	Õpilane: - iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusikalist oskussõnavara; - võrdleb eri maade rahvamuusika karakterit; - väärtustab heatasemelist muusikat elavas ja salvestatud ettekandes; - arendab kuulamiskogemust, kontserdi külastamise kultuuri ning avardab silmaringi, külastab kontserte ja muusikaetendusi; - kuulab ning õpib tundma Hispaania: Põhja- ja Ladina-Ameerika, Euroameerika, Afroameerika muusikat.	Õpilane: - arutleb muusika üle muusika sõnavara kasutades, võtab kuulda ja arvestab teiste arvamust ning põhjendab enda seisukohti nii suuliselt kui ka kirjalikult; - tunneb huvi oma kooli ja paikkonna muusikaelu ning -sündmuste vastu ja osaleb selles; - kuulab ning õpib tundma rock- ja popmuusika erinevaid stiile; - teab nimetada tuntud heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi (sh paikkondlikke).
Muusikaline kirjaoskus	Õpilane - mõistab helistike C–a, G–e, F–d (repertuaarist tulenevalt D–h) tähendust ning lähtub nendest musitseerides; - mõistab alljärgnevate helivältuste, rütmifiguuride ja pausi tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes; - mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja	Õpilane - on tutvunud Eesti ning valikuliselt Hispaania, Põhja- ja Ladina-Ameerika, Euroameerika, Afroameerika muusikapärandiga ning suhtub sellesse lugupidavalt; - leiab iseloomulikke jooni teiste maade rahvamuusikas ning toob eesti rahvamuusikaga võrreldes esile erinevad ja sarnased tunnused;	Õpilane: - mõistab oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: elektrofonid, sümfooniaorkester, kammerorkester, keelpilliorkester, muusikainstrumentide nimetused, pop- ja rokkmuusika; - teab autoriõigusi ning nendega kaasnevaid õigusi ja kohustusi; - omab ülevaadet muusikaga seotud elukutsest, ametitest ja võimalustest muusikat õppida; - on tutvunud erinevate rock- ja popmuusika stiilidega, oskab neid nimetada;

	laularepertuaarist tulenevalt; kaheksandik-taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides:		
Liikumine, pillimäng ja omalooming	Õpilane: • loob improvisatsioone keha- ja rütmipillidel; • kasutab võimalusel keha- ja rütmipille või kaasmängudes ja/või ostinatodes; • väljendab võimalusel muusikapala karakterit liikumise kaudu; (rahvatantsud, laulumängud); • koosmusitseerimisel kasutab aktiivõppemeetodeid: paaris- ja rühmatööd	Õpilane: • rakendab pillimängu kaasmängudes • kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi; • tunnetab ja rakendab liikudes muusika väljendusvahendeid; • väljendab liikumise kaudu erinevate maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid; • koosmusitseerimisel kasutab aktiivõppemeetodeid: paaris- ja rühmatööd	Õpilane: • oskab kuulata iseennast ja teisi koos musitseerides • loob tekste (regivärsse, laulusõnu jne); väljendab muusika karakterit ja meeleolu ning enda loomingulisi ideid liikumise kaudu; • huvitub pop- ja rockmuusikast ning võimalusel osaleb ansamblis; • kasutab muusikat esitades muusikalisi teadmisi ja oskusi; • koosmusitseerimisel kasutab aktiivõppemeetodeid: paaris- ja rühmatööd
Muusika 9. klass			
	1. trimester	2. trimester	3. trimester
Laulmine	Õpilane: • laulab ja loomuliku kehahoiu- ja hingamisega väljendusrikkalt vaba tooni, selge diktsiooni ja võimalikult puhta intonatsiooniga; • muusikaliselt võimekam õpilane osaleb koolikooris, esineb kooliüritustel, muusika-olümpiaadil, laulupäevadel ja laulupeol; • mõistab relatiivsete helikõrguste vajalikkust noodist lauldes ning kasutab neid meloodiat õppides;	Õpilane: • seostab duur- ja moll helilaadi ning duur- ja moll kolmkõla lauludega; • muusikaliselt võimekam õpilane osaleb koolikooris, esineb kooliüritustel, muusikaolümpiaadil, laulupäevadel ja laulupeol; • osaleb laulu repertuaari valimisel ja põhjendab oma seisukohti • rakendab üksi ja rühmas lauldes teadmisi muusikast ning väljendab neid erinevates muusikalistes tegevustes;	Õpilane: • laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt; • muusikaliselt võimekam õpilane osaleb koolikooris, esineb kooliüritustel, muusikaolümpiaadil, laulupäevadel ja laulupeol; • arvestab lauldes esitatava muusikapala stiili; • järgib häälehoidu häälemurdeperioodil.; • osaleb laulu repertuaari valimisel ja

	väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, laulab peast kooliastme ühislause;	väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, laulab peast kooliastme ühislause: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Laul Põhjamaast“ (Ü. Vinter / E. Vetemaa);	põhjustab oma seisukohti; väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, laulab peast kooliastme ühislause;
Muusika kuulamine	Õpilane: - kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid (meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit) ning muusikateose ülesehitust; - võrdleb ning eristab eesti ja teiste rahvaste (Itaalia, Prantsusmaa, Aafrika) muusikat: leiab iseloomulikke tunnuseid, lähtudes muusika väljendusvahenditest; - analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte, muusikalavastusi ning õppekäike suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule/nähtule hinnangu ning jagab oma kogemusi kaaslastega;	Õpilane: - võrdleb ja eristab eri muusikastiile, lavamuusika žanre, muusika esituskosseise, hääleliike, leiab oma eelistuse(d) ning argumenteerib valikut; - arutleb muusika üle muusika oskussõnavara kasutades; - võtab kuulda ja arvestab teiste arvamusega ning põhjustab enda seisukohti nii suuliselt kui ka kirjalikult; - analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte, muusikalavastusi ning õppekäike suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule/nähtule hinnangu ning jagab oma kogemusi kaaslastega;	Õpilane: - eristab pop-, rokk-, džäss-, filmi- ja lavamuusikat (ooperi, opereti, muusikali ja balletti); - arutleb ja analüüsib džässmuusikat, kasutades muusika oskussõnavara; - väljendab oma arvamust kuulatud muusikast ning põhjustab ja analüüsib seda muusika oskussõnavara kasutades suuliselt ja kirjalikult; - tunneb autoriõigusi ja nendega kaasnevat kohustusi intellektuaalse omandi kasutamisel sh internetis;
Muusikaline kirjaoskus	Õpilane: - teadvustab, et teadlikuma musitseerimise aluseks on muusikaline kirjaoskus, mille hulka kuuluvad helivälitused, rütmifiguurid ja pausid: - mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: hääleliigid, sümfoniaorkester kammerorkester, keelpilliorkester, rahvapilliorkester; -kasutab	Õpilane: - teadvustab, et teadlikuma musitseerimise aluseks on muusikaline kirjaoskus, mille hulka kuuluvad muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele - mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: ooper, operett, ballett, muusikal, džässorkester, partituur, muusikainstrumentide nimetused; ooper, operett, ballett, muusikal, sümfonia, instrumentaalkontsert, spirituaal, gospel, rondo, variatsioon;	Õpilane: - kasutab muusikalist kirjaoskust ja muusika teadmisi nii üksi kui ka rühmas lauldes; - mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja laulu repertuaarist tulenevalt kaheksandik-taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides; - tutvub džässmuusika kujunemise looga ning õpib tundma džässmuusika põhijooni ja stiile. - kuulab olulisemate maailma ja eesti džässmuusika heliloojate muusikat,

	muusikalistes tegevustes omandatud muusikalise kirjaoskuse põhialuseid tutvutakse orkestriliikidega ja orkestrimuusika žanritega, eesti tuntud orkestrite ja orkestridirigentidega, muusika suursündmustega.		iseloomustab kuuldot; mõistab, kuidas huvi muusika vastu ning muusika oskused võimaldavad kujundada sellest elukestva harrastuse või elukutse;
Liikumine, pillimäng ja omalooming	Õpilane: - tunnetab erinevate muusikaliste näidete abil muusika temposid ja dünaamikat ning väljendab helikõrguste muutusi liikumise kaudu; - rakendab Orffi pedagoogikal põhinevaid kaasmänge, ostinatosid, meloodilis-rütmilisi improvisatsioone; - arendab loomeideid muusikalise enes väljenduse kaudu: katsetab ideid muusikategevustes; - leiab lahendusi esile kerkinud probleemidele, hindab isikupära ja erinevaid lahendusi ning on püsiv ja järjekindel;	Õpilane: - tunnetab ja rakendab liikudes muusika karakterit ja väljendusvahendeid; - kasutab pillimängus absoluutset süsteemi; - uurib ja katsetab musitseerides pillide tämbrilisi omadusi, valides sobivad pillid ansamblisse ja/või bändi - kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti või 6-keelset väikekannelt kaasmängudes; - jälgib laulusõnade loomisel teksti rütmistamise põhimõtteid, regivärsi loomisel 8-silbilist värsirida ja algriimi;	Õpilane: - leiab erinevaid muusikalise liikumise viise, valib muusika karakteriga sobiva väljenduse ning põhjendab oma valikuid (nt rokk, džäss, hip-hop, rahvaste muusika jm); - rakendab paaris - ja rühmatöös aktiivõppemeetodeid. osaleb ringmängudes üksi ja kaaslasega; - uurib ja katsetab musitseerides pillide tämbrilisi omadusi, valides sobivad pillid ansamblisse ja /või bändi, põhjendab tehtud valikut; - kasutab muusikat esitades muusikalisi teadmisi ja oskusi; - jälgib oma loomingus teksti sisu koostamisel mõtte terviklikkust; - väärtustab kaaslaste loomingut ja suhtub sellesse lugupidavalt;